

rodne prosvete in po teh za dobrobit naroda in države. Njegovo Vel. kralj Aleksander je poslal skupščini v pozdrav lastnoročno pismo. Udruženje je razdeljeno na 10 sekcij, ki se krijejo s teritorijem banovin.

Za glavno skupščino je poslala naša sekcija poročilo za glavni izveštaj in vse važne predloge I. banovinske skupščine. Mnogi izmed njih so bili rešeni, drugi pa še čakajo realizacije.

Izvršni odbor se je redno sestajal in reševal tekoče posle. Odplačal je dolg za Jugoslovanski učiteljski dom in začel izdajati mladinski list »Jugoslovenec«, ki izhaja v 100.000 izvodih.

Glavni odbor je imel 2 seji. Zlasti uspešna in plodovita je bila seja, ki se je vršila 17. in 18. marca 1932 v Beogradu. Za to sejo so morale predložiti vse sekcije pismena poročila, ki so obsegala stanje banovinske sekcije, stanje šol v banovini, šolske nadzornike, upravitelje in učit. ž. r. del, gospodarske in kulturne ustanove naše organizacije in izvenšolsko delovanje učiteljstva. Tov. Dimnik je obširno utemeljeval 30 predlogov, ki so jih poslala sreska društva odnosno jih je sprejelo izredno posvetovanje vseh predsednikov na seji dne 9. januarja t. l. v Ljubljani.

Iz poročil predsednikov sekcij je razvidno, da šteje udruženje okrog 15.000 članov. Je torej največje in najmočnejše uradniško udruženje. Politika, ki jo vodi udruženje, je prvenstveno nacionalna, jugoslovenska. Vsled tega je našlo udruženje razumevanje vseh faktorjev v državi.

Vse sekcije so se trudile, da organizirajo čim največ učiteljstva po sreskih družtvih. Uspeh ni izostal. Statistika kaže, da je organiziranega po nekaterih banovinah do 90 % vsega učiteljstva.

Stanje šolstva v državi je v splošnem zadovoljivo. Po nekaterih banovinah trpi nekoliko vsled sedanega gospodarskega položaja. Dočim je v naši banovini precej nadštevilnega učiteljstva, vlada po nekaterih banovinah pomanjkanje učiteljstva in šol. nadzornikov.

Na seji glavnega odbora 17. in 18. marca je bil sprejet za celotno udruženje tudi nov poslovnik, ki ga je ministrstvo prosvete odobrilo.

ODSEKI

V tekočem upravnem letu so delovali pri sekciji sledeči odseki:

Gospodarski svet.

Kot posvetovalni organ upravnemu odboru sekcije se je ustanovil gospodarski svet, v katerem so zastopane vse učiteljske gospodarske in socialne ustanove. Naloga gospodarskega sveta je dvigniti stanovski gospodarski napredek in organizirati sodelovanje učiteljstva po določenem programu pri narodnem gospodarskem delu. Na osnovi sistematične gospodarske vzgoje učiteljstva bo deloval gospodarski svet na to, da pomnoži število združnikov in članov pri gospodarskih in socialnih ustanovah ter s tem dvigne veljavo in kredit teh institucij, posređoval pa bo tudi, da pridejo učiteljski gospodarski ta-

lenti do udejstvovanja v teh ustanovah. Naloga gospodarskega sveta bo tudi organizirati smoteno sodelovanje zlasti učiteljev z drugarjev pri splošnem narodno gospodarskem posebno združniškem delu.

V tem pravcu se je sestel gospodarski svet k prvi seji 2. aprila 1932. Po sprejetem pravilniku in konstituiranju odbora je obravnaval takoj aktualne gospodarske in socialne zadeve zastopanih ustanov. Predvsem se je pečal z našimi domovi. Z nakupom primerne stavbe je pristopil Učiteljski dom v Mariboru k dejanskemu izvrševanju svojega programa. Aktualno pa je postalo tudi zidanje doma v Ljubljani, ko mu je podarila Učiteljska tiskarna stavbišče. Gospodarski svet je razmotrival načine realiziranja zgradbe tako glede stavbišča, kakor tudi glede gmotnih sredstev, s katerimi razpolaga zadruga. Na osnovi prizadevanja gospodarskega sveta se vrši s podporo banske uprave združni tečaj od 7. do 29. julija 1932. Ker tvori združništvo temelj vseh bodočih uspehov naših gospodarskih ustanov, je izvolil gospodarski svet posebni združni pododsek, čigar naloga je, sestaviti evidenco učiteljev zadrugarjev in kataster obstoječih zadrug v banovini, organizirati združne tečaje in voditi vse priprave za ustanovitev zadruga Učiteljski zdraviliški dom ob morju.

Z ustanovitvijo gospodarskega sveta smo oživitvili vez med stanovsko organizacijo in stanovskimi gospodarskimi in socialnimi ustanovami z namenom, združiti jih v tesno sodelovanje po enotnih načelih in svrhu okrepitve našega celokupnega stanovskega gospodarstva. Treba pa je povdariti, da izredne gospodarske prilike tako med narodom kakor tudi med učiteljstvom ovirajo gospodarski svet pri njegovem delu. Zato naj se učiteljstvo s pravim pojmovanjem nastalih razmer oprime dobrin, ki jih nudijo učiteljske gospodarske in socialne ustanove, kajti le organično in gospodarsko močni si bomo izvojevali mesto, ki nam pritiče.

Šolsko upravni odsek.

je imel v upravnem letu 1931/32. 5 sej. Na prvi seji dne 14. XI. 1931. se je odsek konstituiral: Za predsednika je bil soglasno izvoljen tov. Andrej Skulj, tajniške posle je opravljal tov. Vinko Gregorič.

V svrhu obravnave osebnih zadev in zaščite članstva je bil izvoljen pododsek, ki se je sestajal po potrebi in obravnaval došlo gradivo. Šolsko upravnemu odseku je stavljal predloge in poročal o rešitvi obravnavanih vlog.

SUO je razpravljal o naravnih stanovanjih in stanarini. Dalje je odsek obravnaval in reševal razne vloge v spornih primerih glede stanarine in nat. stanovanj, ter dajal članstvu v različnih zadevah potom sreskih društev navodila in pravne leke. Odsek je razmotrival vprašanje otvarjanja razredov višje narodne šole, zbral je material in napravil skico za generalno rešitev ustanavljanja višjih narodnih šol. Določil je način obravnavanja in spopolnitve učnega načrta za 8 razrednico

Vse muzikalije se dobe v knjigarni Učiteljske tiskarne. Prospekte raznih edicij pošilja na zahtevo brezplačno.

LISTEK

Jože Zupančič, Litija.

Naši izseljenci in njih šolstvo.

(Razgovor z g. Pavlom Bolho, predsednikom Zveze jugoslovanskih Delavskih in podpornih društev v Nemčiji.)

Kar v srce mora zaboleti vsakogar, ko pogleda statistiko — obupno kričejo v svet o borem poldrugem milijončku slovenskega dela jugoslovanskega naroda Komaj za eno banovino nas je doma, pri rodni materi, ostali pa so križem kračem v svetu: pri Gospej sveti in vzdolž Soče... prvih je nad poldrugi stotisoč, onih drugih preko pol milijona.

In pa še vsepovsod drugod je raztresen naš življ. Ko bi vzel v roke zemljepisno karto, pa bi zabodel znak, povsod kamor so se raztepli naši ljudje, bi bila vsa karta kakor drobno rešeto. Ali naj obupamo nad temi našimi brati in sestrami, ki jih je vklenila med svoje meje tujina? Menim, da je bil svoj čas, pred leti položaj naših izseljencev z ozirom na vezi z domačo grudo daleko bolj žalosten, kakor pa je danes, zato pa je pel o njih Oton Zupančič v svoji »Dumi«:

»Morajo v svet in tujina se diči z deli njihovih rok; tamkaj v Ameriki, tamkaj v Vestfaliji so nam izginiti — več ne doseže jih naše oko...«

Sama naša vrhovna državna uprava posveča zadnja leta našim izseljencem, zlasti rudarjem v Belgiji, na Francoskem, onim v Vestfaliji in drugim čim več pozornosti. Tako zunanje in socialno ministrstvo, naša banovinska uprava, družba CMD, Narodna obrana in še druge organizacije delajo složno roko v roki, da otmo naše ljudi pred narodnim potopom v morju tujine. In prav zato so nad vse umestni in tuje potrebni stiki, ki jih goje naše izseljeniške kolonije, ko se podajo na vsakoletno narodnostno romanje v jugoslovansko domačijo. — Ob podpori oblasti se formirajo vlaki za obisk izseljencev v staro domovino. Akcija, da prihaja deca naših rudarskih izseljeniških družin med svoje male

bratce in sestrice v svobodni domovini, pa bo treba z leti še izboljšati. Naše podeželske družine bodo sprejemale narodnostne neobogljence zgolj iz patrijotične dolžnosti, in jim bo gotovo v največjo zahvalo dejstvo, da se je naš mali človek iz daljnje tujine utrdil v materni govorici, in spoznal, da je v senci Triglava domačija njegovih staršev in njegovih svobodnih bratcev in sester — Jugoslovanov.

Pred nedavnim se je vršila v Ljubljani velika izseljeniška konferenca na kateri niso bili zastopani samo razni visoki činitelji iz naše države, temveč so se je udeležili delegatje in predstavniki naših izseljencev doma iz vseh kontinentov. Naše stanovsko časopisje ne more molče preiti preko teh dogodkov in sklepov, saj so zanimivi tudi za naš stan iz poklicnega stališča. Saj so ugotovili merodajni činitelji, da so za dvig narodne in domorodne zavestnosti med našimi izseljenci nujno potrebni — učitelji, ki naj predejo jugoslovansko vez med posamezniki in kolonijami v obliki potovalnih tečajev. Nekaj teh načrtov so medtem že izvedli, iz dnevnega časopisja sem tudi posnel vest, da se nahaja med našimi rojaki na Francoskem tov. Jančič, izgotovljena pa je že tudi menda lista potovalnih učiteljev za ostale naše izseljeniške kolonije v Evropi.

Nedavno se mi je nudila prav lepa prilika, da sem bil v krogu gospodov, ki imajo odločujočo besedo o našem izseljeniškem vprašanju: bili so to eni izven mej naše države, drugi pa predstavniki naših humanitarnih in narodno-obrambnih društev. Voditelja našega izseljeniškega pokreta na Vestfalskem, Pavla Bolho, ljubljanskega rojaka in predsednika Zveze jugoslovanskih delavskih in podpornih društev v Nemčiji, pa sem kasneje poprosil, naj mi očrta življenje in razmere na Vestfalskem, s posebnim ozirom na njih kulturno-prosvetne in narodnostno-šolske okoliščine.

V opombo:

Motil bi se, kdor misli, da je tip delavca iz naših domačih pokrajin in revirjev istoveten onemu iz zunanega sveta. Veren prikaz moža iz velikih svetovnih revirjev je baš gosp. Pavel

Knjigarna
Učiteljske tiskarne v Ljubljani

POZOR!
Učiteljstvu
mariborskega
okrožja!

Pozivamo učiteljstvo, da prečita zadevno okrožnico, ki jo te dni prejmejo vse šole mariborskega okrožja

otvori v začetku julija
v Mariboru
v Gornji Gosposki ulici št. 44
svojo podružnico

ki ga je izdelalo ministrstvo prosvete in ga je poslal izvršilni odbor sekciji v proučitev in izpolnitev.

Razpravljal je vprašanje imenovanj šol. upraviteljev in o razpisovanju izpraznjenih učnih mest. Zavzel je stališče, naj se smatrajo z min. dekretom imenovani učitelji za stalno nameščene in naj se taka mesta ne razpisujejo. Poleg naštetih je obravnaval in reševal tudi druge šolske upravne in osebne pravne zadeve, v katerih so se obračali poedinci na sekcijo.

Odsek za narodno izobraževanje in »Prosveta«.

O delovanju tega odseka ni težko dajati obračuna. Pogled na IV. letnik »Prosvete« pove vsakomur, koliko in kaj je odsek delal, oni, ki so temeljito prebrali vse številke lista, so pa o vsem delu najtočneje poučeni.

Težje bi bilo odgovoriti na vprašanje: »Kakšne uspehe je dosegel odsek s svojim delom?« Odgovor bi mogel dati odsek šele tedaj, ko bi zvedel od vsega članstva, v koliko so mu služila navodila za izvenšolsko delovanje, ki so bila priobčena v vseh številkah »Prosvete« in v koliko je skušalo članstvo realizirati »Poslovnik odsekov in referentov za narodno izobraževanje«, ki ga je odobrila lanska skupščina. Odsek je storil vse, da prilagodi učiteljsko izvenšolsko delovanje zahtevam poslovnika in je dajal potom »Prosvete« potrebna navodila.

Bavil se je na svojih sejah z realizacijo sklepov lanske skupščine. V nekaterih slučajih je dosegel pozitiven uspeh, v drugih je bilo to izključeno.

Na odsekovih sejah je bilo tudi govora o prireditvi samoizobraževalnih tečajev in se je mislilo predvsem na prireditev tečaja o delovni šoli. Ker pa ni bilo izgleda, da bi bilo mogoče dobiti zadostnih gmotnih sredstev, je misel na prireditev tečaja odpadla. — S

prireditvijo drugih tečajev so se bavili ostali odseki.

Na iniciativo odseka za narodno izobraževanje je bil ustanovljen tudi poseben odsek za šolski film in diapozitive, čigar naloga bo ustanoviti centralno izposojevalnico za šolske filme in diapozitive.

Delovanje odseka bi bilo predvsem glede organiziranja počitniških tečajev še uspešnejše, če bi imel na razpolago zadostna gmotna sredstva.

Odsek za obrtno in trgovsko nadaljevalno šolstvo.

Ta odsek je imel 8. januarja t. l. svojo prvo sejo, na kateri si je izvolil za predsednika tov. Viktorja Grčarja, za podpredsednika tov. L. Hofbauerja, za tajnika pa tov. Alf. Završnika.

Odsek je stal letos pred važno nalogo, da z modernim pravilnikom in direktnimi vlogami kolikor mogoče vnese v nov zakon o obrtih vse one korekture, ki so potrebne, če naj ta zakon ustreza vsem zahtevam moderne obrtne-nadaljevalnega šolstva. Zlasti je bilo treba misliti na to, da bi aplikacija novih zakonskih določil ne oškodovala že dosedanjega, dobro razvitega obrtnega šolstva v Dravski banovini.

Zato je podal predsednik odseka že na prvi seji izčrpno poročilo o novih določbah, zlasti glede onih predpisov, ki bi globoko zarezali svoje sledove v naše obrtne-nadaljevalno šolstvo.

Ker je za vse slučaje nujen potreben enoten nastop, se je učiteljstvo tega šolstva opozorilo na namero odseka pri sekciji z navsvetom, da se v vseh zahtevah obrača samo na ta odsek. Separatne zahteve na razne korporacije bi enotnemu in skupnemu nastopu samo škodile.

Po temeljiti razpravi o novem zakonu o obrtih je bilo sklenjeno, sestaviti za prihod-

šole, doračča brez prave narodnostne vzgoje. V zadnjem času pa so jo organizirali in jo vodijo uvidevnejši rudarji, ki dobivajo pobudo v narodno-strokovnih organizacijah.

Tečaji za materinščino.

Glavni predmeti so: branje, pisanje, memoriranje in prepevanje narodnih pesmi. Deca se uči z vso vnemo jugoslovanskih narodnih popevk, ki jim bude zavest, da bivajo doli na jugu med Alpami in Jadranom bratje in sestere v svobodni, milijonski državi, koder se uči njih srečnejša mlada tovarišija v šolah v domačem jeziku pesem o naši lepi domovini, medtem ko si ti ubogi malčki pod visokimi, okajenimi dimniki daleč na severu zlogovaje beležijo:

»Lepa nascha Domovina...« (pišejo v gotic) da drugo uro radostni v obraz ponavljajo prelepo pesem, ki se jo zatem uče prepevati po navodilih svojega neobičajnega učitelja navdušenega rudarja.

Popreje so se vršili takile poučni sestanki na domovih rudarjev. Šolske družinice pa so se v toku zadnjega časa razrastle. Treba je bilo večjih prostorov, ki jih imajo na razpolago v državnih šolah in prostih popoldanskih in večernih urah za 3 M mesečno.

Kadar pa pridejo na obisk v šolo »Herr Schulinspektor«, takrat se pa razvesele srčeca vseh malih in pridnih šolarjev. Učitelj-rudar, ki ni prišel zaradi visokega obiska prav nič v zadrage, pozove svojo mladež — »Vstanite!« Ko pa je končano spraševanje in je »Onkel Paul«, kakor nazivajo šolarčki svojega »nadzornika« g. Bolho, pa dobri mož razveže zavitek, in deca se posladka s čokolado in pecivom Nato pa ves drobiž v smeh, za slovo pa zapoje nekaj narodnih popevk, da je šolski praznik še bolj povzdignjen.

Mnogo uporabljajo naši prostovoljni stanovski tovariši — vestfalski rudarji, tudi priložnostni pouk na prostem. Skupni izleti, na katerih se razvije vsa pristna slovenska domačnost, pa so svetli prazniki vsem udeležencem. Zato se širi krog jugoslovenske družine od izleta do izleta.

Res je, da gospodarska kriza, ki jo trpe tudi naši rojaki na Vestfalskem, škoduje razmahu narodne misli, — pa začetek je tu in prav med najmlajšimi dobivamo zavednih sinov in hčera. Kajti že vedo, da je Domovina — kakor zdravje!...

Slovenskih otrok imajo naše rudarske družine čez 5000 Seveda so razkropljeni po vseh revirjih. Ta mladina, ki poseča nemške